

Crna Gora
Ministarstvo nauke

Informacija o finansiranju naučnoistraživačke djelatnosti Crne Gore u 2013. godini

I UVOD

Programom rada Vlade Crne Gore za 2013. godinu, utvrđena je obaveza Ministarstva nauke da do kraja I kvartala pripremi Informaciju o finansiranju naučnoistraživačke djelatnosti Crne Gore u 2013. godini.

Realizacija naučnoistraživačke politike u Crnoj Gori, definisana je: Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službeni list CG“, broj 80/10), Izmjenama Strategije naučnoistraživačke djelatnosti Crne Gore (2012-2016), Nacionalnim programom za integraciju Crne Gore u Evropsku uniju za period 2011-2015. godine i Zakonom o budžetu Crne Gore za 2013. godinu.

Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti ostvaruju se funkcionalni prioriteti naučnoistraživačke djelatnosti. Ovim Zakonom utvrđeni su novi instrumenti njenog razvoja i to: 14 programa od opšteg interesa, podsticanje kvaliteta naučnoistraživačkog rada sa najznačajnijim instrumentima - dodjelom statusa centra uspješnosti i otklanjanje biznis barijera sa ciljem aktivnijeg učešća privrede u istraživanjima, koje se može realizovati uspostavljanjem naučno-tehnološkog parka.

Nacionalnim programom za integraciju Crne Gore u EU za period 2011-2015. godine utvrđeni su kratkoročni i srednjoročni prioriteti u naučnoistraživačkoj djelatnosti.

Iz sredstava odobrenih Zakonom o budžetu Crne Gore za 2013. godinu, Ministarstvo nauke će realizovati finansiranje naučnoistraživačke djelatnosti po preuzetim obavezama i prioritetnim programima, u ukupnom iznosu od 1.170.300 €, dok će iz drugih izvora realizovati sredstva u ukupnom iznosu od 1.839.000 €.

Ministarstvo nauke obrazovalo je Radnu grupu koja je izradila ovu Informaciju sa predlogom aktivnosti koje treba realizovati u 2013. godini, kao i raspodjelom sredstava po ovom osnovu. U članu 13 Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti, utvrđeno je da se raspodjela sredstava iz državnog budžeta za programe od opšteg interesa navedenih u Zakonu, vrši putem raspisivanja konkursa, dok se međusobna prava i obaveze korisnika sredstava i Ministarstva uređuju ugovorom.

II PRIORITETI FINANSIRANJA U 2013. GODINI

Ministarstvo je utvrdilo tri strateška cilja koji će doprinijeti razvoju crnogorske istraživačke zajednice, kao i ukupnom društvenom razvoju, i to:

- Razvoj naučnoistraživačke zajednice u Crnoj Gori,
- Saradnja naučnoistraživačke zajednice sa privredom, i
- Jačanje bilateralne i multilateralne saradnje.

U okviru navedenih strateških ciljeva, Ministarstvo će realizovati sljedeće aktivnosti:

Finansiranje nacionalnih i međunarodnih naučnoistraživačkih programa i projekata predstavlja glavni oblik podrške naučnoistraživačkoj djelatnosti u Crnoj Gori. Naučnoistraživački projekti predstavljaju osnovni instrument realizacije naučnoistraživačke djelatnosti, koji doprinosi ukupnom razvoju nauke u državi. Evropski istraživački prostor (ERA) podrazumijeva koordinaciju nacionalnih, regionalnih i međunarodnih aktivnosti, a intenzivnija integracija u ERA nemoguća je bez snažne nacionalne politike koja je harmonizovana sa evropskom.

Novi pravilnici koji se odnose na finansiranje projekata koji su donijeti tokom 2011. godine, pružiće kvalitetniji osnov za ove procese.

Konkurs za sufinansiranje nacionalnih naučnoistraživačkih projekata, sa okvirnim ukupnim iznosom sredstava do 5.000.000,00 €, u tri istraživačke godine: 2012, 2013. i 2014. godine, 3. oktobra 2011. godine raspisalo je Ministarstvo nauke u saradnji sa: Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvom zdravlja, Ministarstvom za informaciono društvo i telekomunikacije, Ministarstvom održivog razvoja i turizma, Ministarstvom prosvjete i Ministarstvom kulture.

Sedam ministarstava zajedno sufinansira projekte osnovnih, primijenjenih i razvojnih istraživanja, koji su u skladu sa Strategijom naučnoistraživačke djelatnosti (2008-2016) i Prioritetnim oblastima u istraživanju, utvrđenim od strane Ministarstva nauke, i to: Energija; Identitet; Informaciono-komunikacione tehnologije; Kompetitivnost nacionalne ekonomije; Medicina i zdravlje ljudi; Nauka i obrazovanje; Novi materijali, proizvodi i servisi; Održivi razvoj i turizam; Poljoprivreda i hrana; i Saobraćaj.

Realizacija prve istraživačke godine je u toku, a njen završetak je planiran za 31. mart 2013. godine. Svi nosioci istraživanja, kao i rukovodioci projekata, ugovorima su obavezani da u ovom roku dostave izvještaje o radu i finansijske izvještaje o realizaciji aktivnosti predviđenih projektom.

Nakon evaluacije projekata od strane eksperata, počće se sa realizacijom druge istraživačke godine.

Osim realizacije navedenog konkursa za nacionalne naučnoistraživačke projekte, neophodno je obezbijediti nesmetano izvršavanje preuzetih međunarodnih i nacionalnih obaveza.

Ministarstvo će u 2013. godini posebnu pažnju posvetiti: sufinansiranju doktorskih studija talenata i mladih istraživača: programima stimulisanja učešća u EU programima (FP7, EUREKA i COST); sufinansiranju mobilnosti istraživača po osnovu studijskih boravaka u inostranstvu; i stimulisanju programa promocije nauke i istraživanja, kao što su „Otvoreni dani nauke“ i dodjela godišnjih nagrada za naučna dostignuća.

III Finansiranje preuzetih domaćih i međunarodnih obaveza i nastavak finansiranja redovnih instrumenata u nauci

		Iz budžeta Ministarstva	Iz ostalih izvora
A (1-2)	Preuzete obaveze na nacionalnom nivou	630.000	500.000
1	Realizacija Konkursa za sufinansiranje nacionalnih naučnoistraživačkih projekata u periodu 2012-2015 – II godina istraživanja (Učešće Ministarstva nauke) – II godina istraživanja (Učešće drugih ministarstava)	600.000	500.000
2	Program razvoja ICT infrastrukture u CG – Istraživačke akademske mreže Crne Gore (MREN) za period 2011-2013 - III godina Programa – povezivanje svih univerziteta u Crnoj Gori	30.000	
B (3-8)	Preuzete obaveze na međunarodnom nivou	375.300	441.000
3	Program bilateralne naučno-tehnološke saradnje (bilateralni naučnoistraživački projekti sa: Kinom; Austrijom; Slovenijom; Hrvatskom; i BiH)	88.000	
4	FP7 – finansijsko učešće CG za 2013. Finansijsko učešće 620.000 Učešće Ministarstva nauke IPA - povraćaj 50% učešća CG u FP7 za 2011. i 2012.	170.000	441.000
5	Finansiranje međunarodnih projekata u programu EUREKA Finansijsko učešće Crne Gore u EUREKA program	100.000 3.400	
6	Finansijsko učešće Crne Gore u ICGEB	3.900	
7	Finansijsko učešće Crne Gore u IAEA	5.000	
8	Pripreme za HORIZON 2020	5.000	
C(9-11)	Planirane aktivnosti na nacionalnom nivou	165.000	898.000
9	Realizacija projekta »Visoko obrazovanje, istraživanje za inovacije i konkurentnost Crne Gore«, INVO Pripremne aktivnosti za uspostavljanje Centra uspešnosti i dodjelu istraživačkih grantova, izrada Studije o nedostajućim znanjima i vještinama istraživača Dodjela istraživačkih grantova Studija o dijaspori i Konferencija naučnika iz CG i diaspore		70.000 640.000 138.000

10	Realizacija Konkursa za sufinansiranje naučnoistraživačke djelatnosti u 2013. godini - sufinansiranje doktorskih studija talenata i mladih istraživača; programi stimulisanja učešća u EU programima (FP7, EUREKA i COST), sufinansiranje mobilnosti istraživača po osnovu studijskih boravaka u inostranstvu, i stimulisanje programa promocije nauke i istraživanja	150.000	
11	Promocija nauke -Organizovanje promotivnih događaja i dodjela godišnjih nagrada za naučna dostignuća u 2013.	15.000	50.000
UKUPNO		1.170.300	1.839.000

III – 1 OBRAZLOŽENJE IZDATAKA iz Tabele 1.

1. Nacionalni naučnoistraživački projekti

U 2013. godini finansirale se druga istraživačka godina za 104 projekta odobrena za finansiranje u ciklusu 2012-2014, na osnovu Konkursa za sufinansiranje projekata koji je bio objavljen u oktobru 2011. godine. Konkurs za sufinansiranje nacionalnih naučnoistraživačkih projekata, sa okvirnim ukupnim iznosom sredstava do 5.000.000,00 €, u tri istraživačke godine: 2012, 2013. i 2014. godine, 3.oktobra 2011. godine raspisalo je Ministarstvo nauke u saradnji sa: Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvom zdravlja, Ministarstvom za informaciono društvo i telekomunikacije, Ministarstvom održivog razvoja i turizma, Ministarstvom prosvjete i Ministarstvom kulture.

Ministarstvo nauke će sufinansirati projekte sa iznosom od 600.000 €, a šest resornih ministarstava sa iznosom od 500.000 €.

2. Program razvoja ICT infrastrukture u Crnoj Gori – Istraživačko-akademske mreže Crne Gore (MREN) za period 2011-2013

Prema planu razvoja ICT infrastrukture za naučnoistraživačku djelatnost usvojenom 2010. godine predviđen je dalji razvoj Crnogorske istraživačke i akademske mreže (MREN). U cilju razvoja MREN-a i njegovog stabilnijeg funkcionisanja, Ministarstvo je u julu 2011. godine sklopilo Ugovor o realizaciji projekta sa Univerzitetom Crne Gore – Centrom informacionog sistema UCG (CIS) pod nazivom: „Program rada crnogorske istraživačko-obrazovne mreže (MREN) za period 2011-2013. godine“. Nosioc projekta CIS je predložio Program rada i obavezao sa da u toku ugovornog roka (do kraja 2013. godine), realizuje aktivnosti predviđene Programom. Sredstva su predviđena za sufinansiranje povezivanja MREN-a na Evropsku akademsku mrežu (GEANT), kao i za proširenje mreže i uvođenje novih servisa za istraživače i studente.

U 2013. godini, trećoj i završnoj godini, finansirale se realizacije programa razvoja ICT infrastrukture u Crnoj Gori, sa iznosom od 30.000 €, kojim će se povezivati svi univerziteti u Crnoj Gori na mrežu MREN, čime bi se omogućila njihova međusobna povezanost i povezanost sa srodnim institucijama uključenim u pan-evropsku istraživačku mrežu – GEANT.

3. Program bilateralne naučno-tehnološke saradnje (bilateralni naučnoistraživački projekti)

Jedan od prioriteta Ministarstva nauke je uspostavljanje bilateralne saradnje sa većim brojem zemalja. Intenzivna diplomatska aktivnost ministra nauke je kontinuirana, a rezultirala je potpisivanjem sporazuma sa Mađarskom, 25. septembra 2012. godine u Podgorici.

Potpisan je i Sporazum o saradnji u oblasti kulture, obrazovanja i nauke sa Republikom Poljskom, 26. oktobra 2012. godine u Varšavi.

Pored toga, Ministarstvo je u 2012. godini raspisalo konkurse za sufinansiranje naučne i tehnološke saradnje Crne Gore sa: Narodnom Republikom Kinom, Republikom Austrijom, Republikom Slovenijom, Republikom Hrvatskom i Bosnom i Hercegovinom. Predviđenim sredstvima u iznosu od 88.000 € će se finansirati odobreni bilateralni projekti po ovim konkursima.

4. Finansijsko učešće za Sedmi okvirni program EU za nauku, istraživanje i tehnološki razvoj (FP7)

Crna Gora je na osnovu Memoranduma o razumijevanju sa EU za pridruživanje FP7 programu (potpisanim 2008. godine) obavezna da Evropskoj komisiji uplaćuje finansijsko učešće prema utvrđenoj formuli koja se obračunava u zavisnosti od BDP-a. Svim zemljama Zapadnog Balkana na početku programa je odobrena opadajuća stopa popusta pri finansiranju, kroz paket politike pridruživanja, tako da se finansijsko učešće iz godine u godinu povećava u skladu sa očekivanim povećanjem kapaciteta za učešće i povlačenje sredstava kroz projekte koji se realizuju u Crnoj Gori. Svake godine Ministarstvo nauke aplicira za pomoć iz IPA sredstava radi pokrića 50% od obaveznog učešća u FP7 programu. Učešće Crne Gore u ovom programu za 2013. godinu iznosi 620.000€ i realizovaće se iz tekućeg budžeta Ministarstva nauke u iznosu od 170.000 €, iz refundiranog iznosa iz IPA sredstava za 2011. i 2012. godinu u iznosu od 441.000 €.

5. Finansiranje međunarodnih projekata u programu EUREKA

Na EUREKA Ministarskoj konferenciji, koja je održana u Budimpešti 22. juna 2012. godine, ministarka nauke, prof. dr Sanja Vlahović, potpisala je Memorandum o razumijevanju sa EUREKA Sekretarijatom, i time je Crna Gora zvanično postala zemlja članica EUREKA inicijative.

Na taj način, sticanjem statusa zemlje članice, omogućeno je učešće kompanija i istraživačkih centara iz Crne Gore u panevropskim projektima za razvoj inovativnih proizvoda, procesa i servisa.

Ministarstvo je u julu 2012. godine sufinansiralo partnersko učešće crnogorskih kompanija na projektima iz programa EUREKA. Kompanije čije su aplikacije prihvaćene su: „MG Soft“ i „13. jul Plantaže“.

Finansijsko učešće Crne Gore u EUREKA program se uplaćuje na godišnjem nivou. Predviđenim sredstvima u iznosu od 100.000 € će se finansirati odobreni projekti navedene dvije kompanije, kao i podrška drugim kompanijama i istraživačkim centrima koji budu učestvovali u novim projektima EUREKA programa.

Finansijsko učešće Crne Gore u EUREKA programu za 2013. godinu iznosi 3.400 €.

6. Participacija za učešće Crne Gore u ICGB-u

Zakon o potvrđivanju Statuta Međunarodnog centra za genetski inženjering i biotehnologiju (ICGB), sa protokolima i amandmanima, sa sjedištem u Trstu, Republika Italija, donijela je Skupština Crne Gore, na sjednici od 19. juna 2012. godine.

Članstvom Crne Gore u ICGB, naučnoistraživačkoj zajednici Crne Gore pružena je mogućnost da učestvuje u međunarodnim naučnoistraživačkim programima i projektima, kao i mogućnost usavršavanja na postdoktorskim studijama i učestvovanja u teorijskim i

praktičnim vidovima obuka (kurseva, seminara, radionica i sl.). Pored toga, zemljama članicama obezbijeđen je pristup biološkoj bazi podataka. Osim saradnje u istraživačkim programima, omogućen je i prenos znanja i tehnologija preko saradnje sa industrijskim partnerima u zemljama članicama.

Finansijsko učešće Crne Gore u ICGEB za 2013. godinu iznosi 3.900 €.

7. Finansijsko učešće Crne Gore u IAEA

Crna Gora je postala zemlja članica Međunarodne agencije za atomsku energiju 2006. godine. Od tada, crnogorski istraživački su uključeni u veliki broj projekata, pa tako u periodu 2007-2013 učešće crnogorskih istraživača postoji u 9 nacionalnih i 76 regionalnih projekata. Finansijsko učešće Crne Gore u IAEA za 2013. godinu iznosi 5.000 €.

8. Pripreme za HORIZON 2020

Crna Gora je kroz dosadašnje učešće u FP7 programu ostvarila značajno umrežavanje i razvoj naučne i administrativne infrastrukture, što joj omogućava bolji osnov za aktivnije istraživačko uključivanje u novi Okvirni program EU HORIZON 2020, koji predstavlja nastavak dosadašnjeg programa FP7.

Međutim, u toku 2013. godine za potrebe aktivnog uključivanja Crne Gore u **HORIZON 2020**, potrebna je kontinuirana priprema za naše uključivanje u ovaj program, koja bi rezultirala kvalitetnim apliciranjem projekata i korišćenjem sredstava na efikasan način, za koje su potrebna sredstva u iznosu od 5.000 €.

9. Realizacija projekta »Visoko obrazovanje, istraživanje i inovacije za konkurentnost Crne Gore«, INVO

Kroz kredit Svjetske banke, u periodu 2012-2017. realizuje se projekat „Visoko obrazovanje, istraživanje i inovacije za konkurentnost Crne Gore (INVO)“. Korisnici ovog kredita su: Ministarstvo nauke i Ministarstvo prosvjete, a Ugovor o zajmu sa Svjetskom bankom zaključilo je Ministarstvo finansija, 22. februara 2012. godine.

U okviru ovog projekta, iz komponente Nauka, finansiraće se uspostavljanje prvog Centra uspješnosti u Crnoj Gori, kao i uspostavljanje programa finansiranja krupnijih kolaborativnih istraživačkih grantova, usmjerenih na jačanje izuzetnih istraživačkih timova, internacionalizaciju istraživanja i povezivanje istraživanja i privrede.

U 2013. godini, nastaviće se sa realizacijom pripremnih aktivnosti za uspostavljanje prvog Centra uspješnosti u Crnoj Gori, izradiće se Studija o dijaspori i organizovati Konferencija naučnika iz Crne Gore i dijaspore, a obezbijediće se i dodjela određenog broja istraživačkih grantova.

Za realizaciju projekta INVO u 2013. godini obezbijedena su sredstva od Svjetske banke u iznosu od 848.000 €.

10. Realizacija Konkursa za sufinansiranje naučnoistraživačke djelatnosti

Ministarstvo nauke planira da u martu 2013. godine raspiše Konkurs za sufinansiranje naučnoistraživačke djelatnosti u 2013. godini, sa ukupnim iznosom sredstava od 150.000 €. Konkurs će biti otvoren do kraja tekuće godine.

Konkurs je predviđen za sufinansiranje sljedećih namjena: doktorske studije talenata i mladih istraživača: učešće u EU programima (FP7, EUREKA i COST); mobilnost istraživača po osnovu studijskih boravaka u inostranstvu; i stimulisanje programa promocije nauke i istraživanja.

11. Promocija nauke – Organizovanje promotivnih događaja i dodjela godišnjih nagrada za naučna dostignuća u 2013. godini

Ministarstvo nauke, u saradnji sa svojim partnerima, po drugi put je organizovalo veliku promotivnu manifestaciju **Otvoreni dani nauke**, u periodu od 24. do 28. septembra 2012. godine, u Podgorici. Ključni događaji ove manifestacije bili su: "Fabrika znanja" (edukativno-poslovna i informaciono-komunikaciona manifestacija za učenike osnovnih i srednjih škola i studente); "Noć istraživača" (koja se tradicionalno organizuje posljednjeg petka u septembru mjesecu u 32 zemlje i preko 200 gradova u svijetu), na kojoj je veliki broj učesnika prezentovao različite eksperimente i demonstracije; Prezentovanje "Milenijum" projekta; i "Dan evropske nauke" (prezentacija projekata Evropske unije u oblasti naučnoistraživačke djelatnosti: FP7 – Marija Kiri akcije, CIP – program EU za konkurentnost i inovacije, i Program EUREKA).

Takođe, Ministarstvo nauke je 2012. godine, po drugi put, dodjelilo godišnje nagrade za naučna dostignuća, u sledećih pet kategorija: Najuspješnijem mladom istraživaču-talentu do 20 godina; Najuspješnijem mladom naučniku do 35 godina; Rukovodiocu naučnoistraživačkog programa ili projekta i istraživačkom timu koji su realizovali najuspješniji nacionalni projekat; Najuspješnijoj ženi u nauci; i Pronalazaču-inovatoru za najuspješniji patent ili inovativno rješenje.

Ministarstvo će i u 2013. godini realizovati navedene promotivne aktivnosti, sa ciljem podsticanja kvaliteta naučnoistraživačke djelatnosti. Osim sredstava predviđenih budžetom Ministarstva nauke, u iznosu od 15.000 €, za manifestaciju „Otvoreni dani nauke“ i godišnje nagrade za naučna dostignuća, Ministarstvo će u saradnji sa partnerima i donatorima obezbijediti 50.000 € za realizaciju manifestacije „Otvoreni dani nauke“, koja predstavlja važan projekat kojim se promoviše značaj i vidljivost nauke u društvu.